

HUMANITAS

KADERORGAAN VAN DE
VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK
OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG

ACHTSTE JAARGANG No. 3

OCTOBER 1953

CENTRAAL BUREAU „HUMANITAS”
VONDELSTRAAT 61 — AMSTERDAM

REDACTIE ALGEMEEN: MEJ. M. DIJKSTRA

Sectie Kinderbescherming: Mevr. mr M. Rood—De Boer

Medewerkers:

J. Boetje, mr L. A. Donker, P. Faber, mr R. Friedman—
v. d. Heide, dr F. Grewel, mej. mr dr Joh. Hudig, dr J. P.
van Praag, Ph. H. van Praag, prof. dr G. Th. Kempe,
D. Q. R. Mulock Houwer, H. Ploeg Jr, mej. mr P. G. Prins,
dr A. Querido, mr B. v. d. Waerden, M. de Vries e.a.

Adres Redactie en Administratie:

Vondelstraat 61 - Amsterdam-W. - Telefoon 89786
Giro 582000

INHOUD

	blz.
W. Boasson—Poelstra, Congresflitsen per brief	37
H. van Schaaik, Verslag van het scholingsweekend der sectie gezinsver- zorging op 5 en 6 September te Oosterbeek	38
De emigrantencommissie - Help ons aan adressen	50
Mej. mr M. H. Schaper, Scholingsbijeenkomst gerepatriceerdzorg	51
Nic. Schrama, Als ik uw vader maar gehad had	52

DAGELIJKS BESTUUR:

Mr dr J. in 't Veld, voorzitter
Mej. M. Dijkstra, waarn. secr.
J. H. van Eck, penningm.
J. Landman
H. Ploeg Jr
E. Veuger
Mr B. v. d. Waerden
P. C. Faber, erelid

CENTRAAL BUREAU:

Vondelstraat 61, Amsterdam
Mej. M. Dijkstra, directrice
Spreekuur: Maandag en Donderdag
11—12 uur
Telefoon: K 20 - 89786

CONGRESFLITSEN PER BRIEF

Amsterdam, 11 September 1953

Beste Vrienden,

Op een onverhoeds ogenblik hebben jullie me gesuggereerd, om een „flits” te geven van de bijeenkomst van „Humanitas” op het week-end van 5—6 September j.l. Jullie wensten namelijk enige momentopnamen van de besprekingen over de gezinsverzorging.

Als zijnde alleen maar gast en toeschouwster, voel ik me er een ietsje mee „opgelaten”. Anderzijds was het samenzijn zo eenvoudig, onopgesmukt en fleurig, dat het tòch niet helemaal onprettig is, om aan het verzoek te voldoen.

Aldus: het weer was stralend, de „Pietersberg” een heerlijk verzorgd oord en de fanfares in Oosterbeek op die eerste dag stoorden ons niet.

De aanvang was inspirerend. Mej. Van Keulen gaf nl. een boeiende en heldere uiteenzetting over de subsidieperikelen.

Veel kwam er bij ter sprake, zelfs of een moeder met twee gebroken benen misschien tòch nog wel haar huishouding zou kunnen doen. De opmerking over de huishoudportemonnaie was ook lang niet mis. En waarom Brabant over de gezinsverzorgsters een „manlijke” maatschappelijk werkster nodig had, was de oplettende toehoorders niet helemaal duidelijk!

’s Avonds kwam het beroepsgeheim aan de orde, — wèl heel gewichtig, maar een beetje luchtig hanteren, indien mogelijk!

Verzekering, wettelijke aansprakelijkheid, enz., enz., brachten de nodige problematiek mee en men is er nog niet over uitgepraat. Gelukkig, dat het instellen van een commissie dan verademing brengt!

De bedden waren goed in Huize Pietersberg, maar helaas het gedrag van de muggen niet beschaafder, dan overal elders in den lande.

Een onderwerp, de Zondag waardig, was een „eigen” gezinsverzorgsters-opleiding in de toekomst. Er was iets schrikbarends gebeurd in een plaatsje ergens in Friesland. Naderhand kon zelfs de Friese taalkwestie niet helemaal worden vermeden.

Mag ik in verband met de opleiding, me als gast een vraag veroorloven? Welke is de specifiek geestelijke Humanitas-basis, waarop een Humanitas-gezinsverzorgster haar taak kan vervullen? Wat is h  r heilige grond? *)

In het verloop van de morgen vond men nog zinvolle oplossingen betreffende insigne en orgaan.

Ten slotte leverde ook de rondvraag nog iets treffends op, waarna het geheel werd besloten.

Pretentieloos was dit samenzijn. De toeschouwster kon geen zware principes of dogmatiek ontdekken, alleen maar zorg en eerbied voor de medemens.

Vandaar het kaderweek-end voor de gezinsverzorging!

Geluk en succes met jullie werk.

Hartelijke groet,

w.g. WIEP BOASSON-POELSTRA

*) De redactie zal u in een der volgende nummers gaarne hierop antwoorden.

Verslag van de scholingsbijeenkomst

op 5 en 6 September 1953

In stralend nazomerweer, met een kruidig vleugje van de naderende herfst in de lucht en onder voortdurende begeleiding van ver verwijderd tromgeroffel van de Air-borne mars, hield de sectie gezinsverzorging van Humanitas op 5 en 6 September een uitmuntend geslaagde en leerzame scholingsbijeenkomst op „De Pietersberg” bij Oosterbeek.

Aanwezig waren bij de opening van de bijeenkomst om 4 uur des Zaterdagsmiddags: de spreekster: mej. J. C. N. van Keulen; de beide gasten: mevr. A. Ploeg-Ploeg en mevr. H. J. Roes; het sectiebestuur, met uitzondering van zijn voorzitter, de heer C. van der Lende en mevr. Heroma-Meilink; afgevaardigden van de afdelingen Almelo, Bergen op Zoom, Breda, Delft, Dordrecht, Eindhoven, Enschede, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Heerlen, Leeuwarden, Leiden, Middelburg, Nijmegen, Rotterdam, Tilburg, Utrecht, Zwolle, Zaltbommel; enige stafleden en gasten van het Centraal Bureau.

Om even over vier opende mej. Dijkstra als vice-voorzitster de bijeenkomst van de sectie gezinsverzorging met een welkomstwoord aan alle aanwezigen.

In het bijzonder verwelkomde zij de vertegenwoordigers van de afdelingen, die reeds met de moeilijkheden van de praktijk der gezinsverzorging hebben kennis gemaakt.

Ook wilde zij een bijzonder woord van welkom richten tot mevrouw Ploeg-Ploeg, die o.a. bij de laatste begrotingsdebatten getoond heeft zich zeer voor de gezinsverzorging te interesseren — en, naar wij stellig weten — niet alléén voor het sociale verzekerings-aspect! Voorzitster hoopte, dat wij mevrouw Ploeg nog vaak in ons midden zouden zien.

Vervolgens wendde voorzitster zich tot mevrouw Roes, die als a.s. secretaresse van de sectie gezinsverzorging haar arbeidsveld speciaal op dit terrein zal hebben en voor wie dus dit congres, als ontmoetingsplaats met haar toekomstige medewerkers, van bijzonder belang is.

Als laatste heette voorzitster mej. Van Keulen welkom, die als deskundige op het gebied van de subsidiëring, en wel speciaal die van de gezinsverzorging op het Departement van Maatschappelijk Werk, bereid gevonden werd ons over deze moeilijke materie in te lichten.

Na op de beperking, die ligt in het opstellen van een agenda, gewezen te hebben, eindigde mej. Dijkstra haar toespraak met de hoop uit te spreken, dat het congres een succes zou worden en dat vele suggesties uit de vergadering naar voren zouden komen, van waarde voor de verdere werkzaamheden.

Hierna gaf zij het woord aan mej. Van Keulen.

INLEIDING MEJ. VAN KEULEN

De principes en practijk van de subsidieregelingen in de gezinsverzorging

Mej. Van Keulen begon met te verklaren, dat zij het erg prettig vond voor ons te spreken, omdat zij daarbij in de gelegenheid zou zijn een aantal bestuursleden persoonlijk te ontmoeten en hen te vertellen, wat voor de besturen van belang is bij het contact met de overheid.

De eerste subsidie-regeling dateert van 22 Juni 1948. Het werk was toen in zijn eerste stadium van ontwikkeling. De groei van de gezinsverzorging, die in — maar vooral na — de laatste wereldoorlog is opgekomen, illustreerde spr. met enige cijfers.

In 1948 waren er 300 gesubsidieerde gezinsverzorgingsorganisaties met 1200 gediplomeerde en 885 ongediplomeerde gezinsverzorgsters en nu, in 1953, zijn het 700 gesubsidieerde instellingen met 3000 gediplomeerde en 1000 ongediplomeerde meisjes in dienst. Een sub-tropische groei mogen we wel zeggen. Doch ook kwalitatief is er verdieping. Een goede illustratie van dit laatste noemde spreekster de nieuwe subsidie-regeling, welke voorziet in de mogelijkheid van een subsidie in het salaris van de maatschappelijk werkster-leidster der gezinsverzorgsters. Immers in de practijk is gebleken dat, waar de subsidieregeling van 1948 spreekt van een „deskundige leiding”, deze het beste is gewaarborgd bij de opgeleide maatschappelijk werkster. In het werk der gezinsverzorging is met vele problemen geworsteld, doch er is nu allerwege sprake van groei en bloei. Dat de overheid deze groei heeft gadegeslagen en gevolgd, blijkt uit de subsidietoename. Deze is, vertelde spr., van f 392.000 in 1948 gekomen op een vermoedelijke subsidie van meer dan f 1.000.000 in 1954.

De opzet van de gezinsverzorging is gebaseerd op het instandhouden en herstel van een gezond gezinsleven.

Volgens de in ons land heersende opvattingen en verhoudingen is dit werk, dat zozeer in het gezinsleven ingrijpt, primair een taak van het particulier initiatief. De overheid heeft hier slechts een subsidiërende taak.

Uit dit beginsel vloeit voort dat — al werd een subsidie verstrekt in de salariskosten van de gezinsverzorgster — het subsidie zich slechts beperkt tot het compenseren van een eventueel nadelig saldo.

Deze regeling ging echter op vele punten knellen. Het nadelig saldo was steeds het struikelblok. Sinds de nieuwe regeling van 30 Juni van dit jaar is dit nadelig saldo als maatstaf voor het subsidie losgelaten.

Het rijk subsidieert tot f 1800,— salaris, doch in de practijk komen vaak salarissen van pl.m. f 1500,— voor. Thans geeft het rijk, zonder koppeling van het subsidie aan het nadelig saldo, 25 % der salariskosten, als de gemeente ook 25 % betaalt. Hierdoor worden de inkomsten beter begrootbaar. Ook wordt nu subsidie gegeven op het salaris van een gediplomeerd maatschappelijk werkster.

Wanneer u nu na 1 Januari 1953, aldus spr., een aan een school voor M.W. opgeleide gediplomeerde maatschappelijk werkster in dienst hebt, ontvangt u op tien gezinsverzorgsters, die onder haar leiding werkzaam zijn, 50 % van haar salaris plus 20 % sociale lasten als subsidie, tot een maximum van f 2400,— bij een jaarsalaris van f 4000,—.

Dit is een belangrijke kwaliteitswinst. Met een gediplomeerde maatschappelijk werkster wordt gelijk gesteld een kracht, die op 1 Januari 1953 drie jaar als leidster van gezinsverzorgsters werkzaam was en een getuigschrift bezit van een tweejarige cursus voor maatschappelijk werk.

Het bedrag dat sinds 1948 aan subsidie verleend werd voor de leiding van de gezinsverzorging als geheel, dat f 500,— per 10 gezinsverzorgsters kan bedragen,

blijft eveneens bestaan, zodat tenslotte maximaal f 2900,— aan subsidie voor de leiding bereikt kan worden bij 10 gezinsverzorgsters.

Ook t.a.v. de extra subsidiëring door de gemeente in bijzondere gevallen, zonder dat dit tot vermindering van het rijkssubsidie leidt, ter dekking van de mindere inkomsten wegens hulp aan een groot aantal armlastigen (zie de circ. 22.6.'48 B sub. h.) geeft de nieuwe regeling meer armslag. De gronden tot verkrijging van dit extra subsidie zijn nu uitgebreid met vier nieuwe mogelijkheden, nl.:

1. voor gebieden met aanzienlijke sociale achterstand;
2. in de zgn. ontwikkelingsgebieden;
3. indien 50 % van de subsidiabele verzorgingsdagen gewerkt is in gezinnen die geen of nagenoeg geen retributie kunnen betalen en
4. als de bijdragen van particulieren instellingen, ondanks alle redelijke inspanningen onvoldoende blijken voor dekking der kosten.

Dit alles uiteraard eveneens na overleg en in overeenstemming met het departement.

Spr. gaf toe dat verenigingen met een groot tekort ook met de nieuwe regeling niet zoveel verder komen, maar men hoopt met ingang van 1 Januari 1955 een totaal gewijzigde subsidie-regeling gereed te hebben en in te voeren. Hiertoe zal het gehele vraagstuk der gezinsverzorging worden herzien en speciale aandacht worden gegeven o.a. aan de afgrenzing van gezinszorg en gezinshulp, alsmede aan de rechtspositie van de gezinsverzorgster.

Het verheugde spreekster hierna te kunnen wijzen op de vereenvoudiging van de administratie, die het loslaten van het „nadelig saldo” met zich meebracht. Tot dusverre had de niet-boekhoudkundig-onderlegde penningmeester de grootste moeite de gegevens foutloos te verwerken. Dit wordt nu, met het zuiver op de salariskosten gerichte subsidie, heel wat eenvoudiger. De zijde van het formulier waarop betrokkene de verzorgingsdagen en de namen moet invullen blijft gelijk, de andere zijde wordt heel wat eenvoudiger. Het komt nu neer op een cijfer-groepering in een staat van baten en lasten en een balans. Dit zal veel penningmeesterszorgen wegnemen.

U vraagt zich af, zegt spr.: waarom nu die exploitatierekening? — als toch slechts in het salaris wordt gesubsidieerd. De overheid blijft echter graag op de hoogte hoe het er financieel in de gezinsverzorging voorstaat. Dit kan weer van waarde zijn voor de toekomstige regeling in 1955.

Met nadruk deelt spr. mede, dat de werkwijze op het departement er nu toe zal leiden, dat u in Februari reeds een voorschot op het subsidie kunt ontvangen. In November van het voorafgaande jaar krijgt u de papieren reeds. U behoeft met invullen niet meer te wachten tot u alle financiële gegevens van het hele jaar binnen hebt, want zoals de subsidieverlenging er nu voorstaat, kan zonder bezwaar geaccepteerd worden dat uw gegevens voor het jaar worden vastgesteld op basis van de reeds bekende cijfers der eerste tien maanden. Op 1 Januari kan dit gereed zijn, waardoor uw eerste voorschot in Februari reeds verleend kan worden.

Vervolgens wijst spr. met klem op de noodzaak van een *gezonde* financiële basis. Het is spr. bekend dat die er niet altijd is, want haar zijn gevallen bekend van instellingen, waar het in enkele jaren geaccumuleerde tekort tientallen duizenden guldens bedraagt.

In gezonde gevallen, aldus spr., komt het subsidie van 50 % in de salariskosten neer op pl.m. 40 % van de kosten van het gehele apparaat.

Uit de particuliere sector moet dus pl.m. 60 % van de kosten geput worden. In gunstige gevallen kunt u 25 % uit de retributie verkrijgen en het is dus 35 % van de kosten, het restant, dat de verenigingen uit bijdragen van werkgevers, particulieren, instellingen e.d. moeten putten. Dit is een zuiver probleem van de besturen.

Enkele suggesties kan spreker hierover wel geven:

- 1e. Zeer gebruikelijk is de toepassing van een *retributieschaal* (het is gebleken, dat er instellingen zijn, die zulk een schaal niet hebben);
- 2e. Tevens is het een meer en meer verbreide gewoonte met de grote bedrijven in de gemeente overeen te komen, dat zij bijv. f 1,— per werknemer per jaar betalen aan de gezinsverzorgingsinstellingen. Soms gaan de werkgevers er zelfs toe over bepaalde retributies tot f 3,— à 4,— per dag aan te vullen.

Het was spr. bekend, dat gezinsverzorgingsinstellingen in sommige plaatsen de bedrijven nog nimmer over zulke aanvullende giften benaderd hadden.

Enkele misverstanden wilde spr. vervolgens graag uit de weg ruimen. De zgn. doktersverklaring is niet nodig. Gezinsverzorging wordt immers niet alleen op medische gronden gegeven! De sociale contrôle van uw instelling vergt derhalve geen doktersbriefje.

Ook de 6-weken-grens als maximum van de duur der verzorgingsperiode is geen strikte eis van de overheid. Het cijfer is weliswaar verschenen als streefcijfer in de eerste uitgave van Publicatie no 1 van de Centrale Raad, doch nimmer als eis van de overheid. Wat de besturen wel steeds in gedachten dienen te houden is de tijdelijke aard van de gezinsverzorging. Als aanloop voor een permanente oplossing voor langdurige gezinsverzorging in chronische gevallen, kan het echter zeker wel eens voorkomen, dat dit soort hulp wat langer duurt dan zes weken.

Hiertegen is geen bezwaar van overheidszijde.

Spr. bespreekt ook de subsidieberekening in geval van het uitlenen van gezinsverzorgsters van de ene aan de andere instelling. Het is volgens spreekster voor een vlotte gang van zaken het beste, dat men voor de subsidieberekening de verzorgingsdagen door de *ontvangende* instelling laat opvoeren, als de uitlening zich over een langere periode uitstrekt, bijv. over drie maanden of een half jaar. Is het een detachering voor enkele dagen, dan kan de verantwoording van de verzorgingsdagen beter in de boeken van de uitlenende instelling blijven. Het departement gaat met deze soepele interpretatie accoord. Men moet in zulke gevallen wel oppassen, indien de uitgeleende kracht de gemeentegrenzen overschrijdt. Gemeenten namelijk, anders dan het rijk, interesseren zich in verband met subsidietoekenning *wel* voor de plaats waar de gezinsverzorging wordt gegeven en voor het domicilie van de verzorgde, zodat dit de doorslag geeft bij de beslissing waar de verzorgingsdagen in de boekhouding worden opgevoerd.

Een gezinsverzorgster kan volgens de subsidieregeling per jaar maximaal 278 dagen werken, nl. 365 minus 52 Zondagen, 52 halve Zaterdagen en 9 bijzondere feestdagen. Het rijk accepteert nimmer meer verzorgingsdagen dan dit aantal. Werkt een meisje eens een Zondag over, dan moet zij op een andere dag vrij hebben. Dit is slechts zoals het hoort. Ook de vakantie dient jaarlijks correct geregeld te worden, doch in dit opzicht is het departement voldoende soepel. Zijn er bijzondere omstandigheden, zoals gedurende de laatste pokkenepidemie, die nopen tot het opgeven van de vakantie, dan mag die wel gedurende het volgende subsidie-jaar worden ingehaald.

Spreekster besluit haar interessant betoog met te zeggen, dat zij vaak de vraag hoort: „hebben leden der organisatie het recht allereerst geholpen te worden?” Spr. moet hierop antwoorden, dat, zoals ook in de statuten van iedere gesubsidieerde gezinsverzorgingsorganisatie moet staan, *ieder* die daar om vraagt recht heeft om geholpen te worden, als de omstandigheden hulp rechtvaardigen.

Spreekster beveelt dit punt in de aandacht aan van besturen, die voornemens zijn een gezinsverzorgingsorganisatie op te richten en de statuten gaan ontwerpen.

Spreekster wil het, hoewel zij zich bewust is dat er nog veel meer problemen zijn, hierbij laten en zal gaarne alle vragen beantwoorden, die, in verband met de behandelde stof, uit de vergadering tot haar zullen komen.

Behandeling van vragen uit de vergadering en discussie

Mej. Dijkstra bedankte de spreekster voor haar leerzame inleiding en wekte de aanwezigen op om bij de daarna volgende discussie niet alleen de principiële zijde van de zaak aan te roeren, maar vooral ook de moeilijkheden, die in de praktijk rijzen, naar voren te brengen.

Achtereenvolgens kwamen als vragenstellers aan het woord de heren Versteeg, Van Brouwershaven, mevr. Bakker, de heren Van Altena, Spoelstra, Tijsterman, Mevr. Wijnokus, de heren Van Schepen, Krouwel, Sitton en De Bruyn.

De onderwerpen, waarover aan mej. Van Keulen vragen werden gesteld of waarover een discussie werd uitgelokt waren:

de doktersverklaring, die sommige gemeentebesturen nog steeds blijven eisen,

de definitie van gezinsverzorging uit de circulaire van minister Drees en de consequenties die daaruit voortvloeien over de wijze waarop gezinsverzorging moet worden uitgevoerd (nl. hele dagen in één gezin of halve dagen in twee gezinnen),

het criterium waaraan de gegeven hulp moet voldoen om als gezinsverzorging te worden aangemerkt, w.o. de vraag of het beheer van de huishoudbeurs door de gezinsverzorgster ook hiertoe behoort,

de vraag of de bedrijven wel zoveel voor de gezinsverzorging doen, of genegen zijn te doen, als mej. Van Keulen meende te kunnen aannemen en verwachten. Hieraan werd ook weer de vraag verbonden of gezinsverzorging voor halve dagen gerechtvaardigd was,

de opvattingen der controlerende ambtenaren over de situatie waarin een huisvrouw moet verkeren om in aanmerking te komen voor gezinsverzorging (twee gebroken benen zouden, volgens een gerapporteerd geval, niet voldoende zijn geweest!),

de nadelen die verbonden zijn aan het verzorgen van twee gezinnen op één dag door één gezinsverzorgster, en de voordelen die voortvloeien uit het toestaan van hetzelfde als het nazorg betreft,

de moeilijkheden met randgemeenten die geen subsidie wensen te geven, terwijl dit in de gemeente waarin de organisatie gevestigd is wel het geval is,

de moeilijkheden die ontstaan voor de liquiditeit als de afrekening van het subsidie lang (méér dan één jaar) op zich laat wachten, waaraan de vraag wordt verbonden of voorschotten hoger dan 75 % van het totale bedrag kunnen worden gesteld,

de mogelijkheid voor spoedige sociale controle en de coördinatie der controle-instanties om sneller te kunnen afrekenen,

de mogelijkheid van subsidie-voorschot reeds in Januari in plaats van in Februari,

het feit dat de rijkscontrole over 1952 nog niet gereed is,

de invloed van het uitblijven van de afrekening met het rijk op het tempo van afrekening door de gemeente en de nadelen daarvan voor de penningmeester,

de vraag of de gemeente verplicht is tot subsidiëren en het op de lange baan schuiven van subsidie door gemeenten.

het niet subsidiëren door het rijk van gezinshulp,

de regeling van vrije dagen, vacantedagen, eventueel overwerk en het tijdelijk vervangen van een zieke gezinsverzorgster door een hulp en de invloed daarvan op de subsidieberekening,

het inhalen van vacantedagen in een volgend boek-(subsidie) jaar,

het subsidie voor een leidster-maatschappelijk werkster en het onthouden van subsidie voor een niet gediplomeerde leidster,

de mogelijkheid van bundeling van kleine plaatselijke groepjes gezinsverzorgsters, onder één gewestelijk maatschappelijk werkster,

de voorschottenregeling voor nieuw op te richten organisaties,

de mogelijkheid van particulier initiatief tot het brengen van gezinsverzorging onder sociale verzekering, de rechtsgronden voor deze opvatting en de houding van de overheid hiertegenover,

het al of niet recht hebben op voorrang van contribuanten bij hulpverlening, en tot slot,

de speciale positie van de Humanitas-gezinsverzorging in de mijnstreek t.a.v. de hulp aan iedereen.

Mej. Van Keulen ging hierna over tot het beantwoorden van de vragen en het geven van commentaar op hetgeen uit de vergadering naar voren was gekomen.

Allereerst het *doktersbriefje*, dat de gemeenten, in tegenstelling tot het rijk, nog steeds eisen. In verband hiermede is men er o.a. al enige tijd op het departement mee bezig, de contrôle der administraties — waar dat mogelijk is — samen met de gemeenten te doen, waardoor deze klacht vanzelf wordt weggenomen. Men wil dit in 1953 zo veel mogelijk uitbreiden.

Spr. zegt nu toe te willen bevorderen dat het Ministerie hierover nog eens met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten contact opneemt.

De definitie.

Inderdaad luidt de definitie van gezinsverzorging: ... „ter vervanging en hulp en voorlichting...” Het karakter van de gezinsverzorging brengt met zich mee dat in het algemeen de huisvrouw hele dagen bijgestaan wordt. Op enkele zeer grote uitzonderingen na zal de ambtenaar bij de contrôle slechts hele dagen hulp accepteren. En dit is ook volgens spr. gewenst. Zij was het volkomen eens met mevrouw Bakker, dat twee gezinnen op één dag voor de gezinsverzorgster te zwaar was.

De portemonnaie van de huisvrouw.

De ambtenaar, die gezegd zou hebben, dat slechts van gezinsverzorging sprake is als de verzorgster ook de huishoudbeurs in handen heeft, moet spr. afvallen, dat gaat h.i. te ver. Zij vermoedt dat deze ambtenaar dit „symbolisch” bedoeld heeft.

Spr. wil nog even op de *halve-dagen-hulp* terugkomen. Zij meent, dat geringe draagkracht der cliënten en als gevolg daarvan geringere retributie, nimmer aanleiding mag zijn tot het verminderen der gezinsverzorgingsuren per dag. Spr. is vrij zakelijk van instelling, doch schrikt terug voor deze consequentie en vindt deze totaal onjuist. Men moet er op rekenen dat men van sommige gezinnen minder retributie kan vragen. Dit is in de circulaire over dit onderwerp duidelijk gesteld. De aanvulling moet uit andere particuliere bronnen komen.

Subsidieberekening.

Voor de berekening van het subsidie, zegt spr. worden alle subsidiabele verzorgingsdagen der gezinsverzorgsters bij elkaar geteld (dus ook de subsidiabele dagen van de niet gediplomeerde gezinsverzorgsters).

Gezinshulp.

Spr. is het er mede eens dat het nodig is, dat voor 1955 een goede regeling getroffen wordt over de begrenzing van gezinsverzorging en gezinshulp. De minister heeft aan de Kamer toegezegd dat dit punt ook terdege bekeken zal worden.

Voorschotten.

Spr. is het met de heer Versteeg eens, dat het zeer gewenst is reeds vóór eind Januari voorschotten te verstrekken. Alle departementen hebben het in Januari zeer druk doch zij wi lalles doen om het gestelde doel te bereiken.

Contrôle door de ambtenaar.

Vroeger was de gang van zaken, dat men eerst het formulier invulde voor het subsidie, daarna kwam de sociale contrôle van het departement. Dan werd het subsidie vastgesteld en na 1 à 1½ jaar volgde pas de comptabele contrôle, waarbij zelfs een enkele maal terugbetaling van een gedeelte van het subsidie werd geëist. Nu is men er toe overgegaan voor de subsidie vaststelling eerst de comptabele contrôle te doen plaats hebben. Getracht wordt zoveel mogelijk de sociale en comptabele contrôle binnen een tijdperk van 6 weken te laten vallen.

Indien de watersnoodramp de gang van zaken op het departement niet had verstoord, zou u nu reeds de gunstige gevolgen van deze regeling hebben gemerkt, doch binnenkort hoopt men zich aan dit schema te kunnen houden. We hebben, aldus spr. in verband met deze achterstand, gedaan gekregen dat we voor 1952 100 % voorschot mogen geven aan besturen, waarvan de administraties niet volledig gecontroleerd zijn.

Overwerk.

Spr. heeft vandaag voor het eerst deze vraag gesteld gekregen.

Zij wil er geen direct antwoord op geven of men een subsidiabele vrije dag voor zgn. geaccumuleerde overwerk-uren mag geven. Hoe kan men zoiets contrôleren, zegt spreekster.

Hulp aan leden of niet-leden.

Leden dienen vóór alles te weten, dat er geen *recht* op hulp bestaat. Zijn er in één plaats meerdere organisaties, dat richt de hulp zich natuurlijk iets meer naar eigen kring, doch, vooral in plaatsen met slechts één soort instelling, moet de *indicatie* de doorslag geven bij het aanwijzen van het gezin dat geholpen moet worden.

Subsidie welke „tegenvalt”.

Spr. kan uiteraard niet zeggen wat de reden is van de subsidietegenvaller in het voorbeeld dat haar zojuist is gegeven. Ligt de oorzaak misschien in de groei van deze organisatie? Men vult natuurlijk zijn vragenlijst in naar de toestand op 1 Januari. Krijgt men nu na 1 Januari méér meisjes in dienst, dan loopt men inderdaad financieel vast. Maar men kan dan een brief aan het departement schrijven om op deze goede gronden verhoging te vragen.

Beperking tot 75 % der voorschotten.

Dit komt, zegt mej. Van Keulen, omdat de comptabiliteitswet 80 % als maximum voorschot stelt. We zijn altijd met de selectie van de voor subsidie in aanmerking komende gezinsverzorgsters nogal soepel, maar daarom zijn wij verplicht om safe te zijn en 75 % aan te houden als maximum, om niet in conflict met de genoemde wet te komen.

In *zeer speciale* gevallen is er wel eens iets aan te doen en ik zou u dan ook zeker aanraden een brief met toelichting naar het departement te schrijven. „Neen” hebt u altijd!

Klacht over onwil tot subsidiëring door gemeenten.

Het rijk kan een autonome gemeente niet dwingen. Wel kan het provinciaal bureauhoofd van het departement met de gemeente gaan praten. Dat helpt vaak. Met onwillige randgemeenten, waarvan door een vragenstelster een voorbeeld werden gegeven, raadt spr. aan ook aldus te handelen.

Het is niet juist te veronderstellen, dat het departement in 1952 met afrekenen gewacht heeft tot de gemeente subsidie had verstrekt. Alleen als het nadelig saldo kleiner is dan het maximum subsidie, is men op het departement wel gedwongen om samen met de gemeente het aandeel van ieder vast te stellen.

In 1953 wordt de praktische uitwerking van de regeling zo, dat het rijk haar 25 % geeft als de gemeente ook haar deel heeft toegestaan. De minister kan echter in bijzondere gevallen anders beslissen.

Situatie in de Mijnstreek.

Ten aanzien van de positie van „Humanitas” in de mijnstreek was spr. van mening, dat als hulp aan Humanitas gevraagd werd, deze zo mogelijk moet worden gegeven. Dat hier de hulp buiten eigen kring niet behoeft te worden aangeboden is volgens spreekster evident.

Indicatie-beoordeling.

Spr. is het niet eens met een ambtenaar (voorbeeld mevr. Bakker), die twee gebroken benen bij een huisvrouw met kinderen geen gezinsverzorgingsindicatie achtte. Een dergelijke beslissing kan h.i. herzien worden. Het departement arbitreert in zulke gevallen, als u ze ons meldt. Als dit voorbeeld correct is weergegeven, heeft u recht op reclame.

75 cent subsidie voor de krachten in opleiding.

Het komt voor, aldus is spr. bekend, dat deze subsidie soms naar de opleiding, soms naar de uitvoerende instelling gaat. Dat hangt van de verhouding tussen beide instellingen af. Spr. zegt, dat deze subsidie, volgens de circulaire, in feite 40 % van de leerlingensalarissen bedraagt.

Het financiële nadeel van de afrekeningsachterstand.

Dit is volgens spr. inderdaad een nadeel, dat ontstaan was uit de voordelige bepaling, dat in 1948 met terugwerkende kracht subsidie over 1947 werd toegestaan. Het departement was bijna „bij” en toen kwam de ramp, die het werk weer achteruit zette.

Invalsters bij ziekte en vacantieregeling.

De verrekening van achterstallige vacantie van een gezinsverzorgster die in het eind van het voorafgaande jaar is aangesteld, acht spr. een bijzonder geval, dat *alleen* indien het *met omschrijving* op het subsidie-formulier wordt opgenomen, op het departement in overweging wordt genomen. Aan verlies voor de organisatie, indien een zieke verzorgster tijdelijk door een hulp wordt vervangen, is niet te ontkomen.

Subsidie voor de leidster-maatschappelijk werkster.

Spr. acht het juist, alleen een gediplomeerd leidster te subsidiëren. Dit subsidie is als kwaliteitssubsidie bedoeld en daarmee is alles gezegd. De oude leiding-subsidie van f 500,— per 10 verzorgsters blijft immers ook bestaan. Deze opvatting is volkomen in overeenstemming met die van de Centrale Raad.

Gewestelijke leiding over verspreide gezinsverzorgsters.

De maatschappelijk werkster in wier werk gesubsidieerd wordt is niet aan één plaats gebonden. Zij moet echter wel bij alle verspreide betrokken organisaties *in dienst* zijn.

Voorschot bij oprichting.

Voorschot aan een juist opgerichte instelling is mogelijk zonder exploitatierekening over het vorige jaar.

Sociale verzekering.

Spr. wijst op het antwoord van de minister aan mevr. Ploeg, waarin de minister als zijn mening uitsprak, dat hij vreesde dat dit werk bij inpassing in de sociale verzekering tot gezinshulp zou denatureren. De minister zou een advies vragen van de Centrale Raad inzake de urgentie van de instelling ener commissie die dit probleem bestudeert. Voorshands heeft de Centrale Raad deze commissie afgewezen. Wel is er momenteel een commissie gevormd door de Centrale Raad, welke de gehele financiering van het werk der gezinsverzorging beziet.

Hiermede was mej. Van Keulen aan het einde gekomen van de beantwoording van vragen en mej. Dijkstra dankte de spreekster hartelijk voor de bijzonder prettige wijze, waarop zij de stof had behandeld, waarbij de grote aandacht en belangstelling van de zaal duidelijk te constateren was. Zij sloot pl.m. 7 uur de op zo geanimeerde wijze gevoerde eerste bespreking.

Verslag van de besprekingen der agendapunten op Zaterdagavond en Zondagochtend.

Inleiding. Mej. Dijkstra opende Zaterdagavond de bijeenkomst weer om half negen en sprak daarbij even over de speciale moeilijkheden met subsidieverkrijging voor onze zuidelijke afdelingen. Terecht mocht zij constateren, dat mej. Van Keulen veel had gedaan om de afstand tussen Den Haag en onze afdelingen te verkleinen.

Spr. deelde vervolgens mede, dat Henk Beuke naar wij hopen op 1 Januari 1954 als secretaris van de sectie kinderbescherming zal worden opgevolgd door de heer Blom en dat de gezinsverzorging van af 1 October a.s. haar vaste steunpunt zal vinden in mevr. Roes, die op de 16e van deze maand in onze dienst zal treden. Wij verwachten veel van mevr. Roes, zullen ongetwijfeld veel van haar vragen, maar kunnen haar tevens ons aller steun toezeggen om op deze wijze gezamenlijk de gezinsverzorging verder tot ontwikkeling te brengen.

Het vorig jaar, aldus mej. Dijkstra, heeft het gehele Centraal Bureau zich achter „Ellinchem” en de kinderbescherming moeten zetten. Dat was niet te vermijden. Maar dit jaar komt ook de gezinsverzorging aan haar trekken. Spr. wilde dit weekend zien als het begin van een ononderbroken opbouw van de gezinsverzorging en stelde het komen tot vaste conclusies voor onze sectie centraal.

Beroepsgeheim van de gezinsverzorgsters.

Dit onderwerp werd ter tafel gebracht door de afd. Leeuwarden en mevr. Van Oostrum lichtte toe, dat men gemerkt heeft, dat gemeente-ambtenaren van Sociale Zaken trachten de meisjes uit te horen over de financiële situatie in cliënten-gezinnen en dat de meisjes

in het algemeen over beroepsproblemen gaarne (liefst op verantwoorde wijze) eens van gedachten willen wisselen.

De heer Boasson, die als sectiebestuurder dit probleem voor zijn rekening nam, wees allereerst op het artikel in het tijdschrift voor maatschappelijk werk van 5 Mei jl., dat deze materie behandelt. Spr., die een niveau-verschil ziet tussen het beroepsgeheim van de maatschappelijk werkster en de gezinsverzorgster, terwijl er voor de laatste tevens een traditie-achterstand is, wilde de volgende problemen onderscheiden:

1. de zwijgplicht tegenover de maatschappelijk werkster-leidster,
2. „ „ „ het bestuur der organisatie,
3. „ „ „ ouders en huisgenoten,
4. „ „ „ de rechter,
5. „ „ „ onderzoekingsambtenaren van Sociale Zaken.

Spr. concludeerde, met grote reserve wegens de schematische behandeling, tot de volgende globale conclusies:

1. De gezinsverzorgster kan vrijuit spreken tegenover haar maatschappelijk-werkster-leidster, zowel om eens uit te praten over haar persoonlijke reacties op de problemen, die ze in haar werk ontmoet, als voor een technisch vakgesprek. De M.W. heeft immers zelf haar beroepsgeheim.

2. Zij dient over de persoonlijke sfeer van haar cliënten tegenover het bestuur te zwijgen. Het bestuur hoede zich voor onbewust uithoren. Bestuursleden dienen zelve hun grote verantwoordelijkheid te beseffen wegens de onvermijdelijke dossiervorming onder hun toezicht.

3. Het spreken „thuis” met de moeder zal niet altijd vermeden (en kwalijk genomen) kunnen worden. Veel hangt af van de figuur van de moeder van het meisje. Aan alle gezinsverzorgsters moet echter steeds duidelijk worden gemaakt, dat dit *niet* juist is.

4. Tegenover de rechter kan de gezinsverzorgster, volgens spreker, die verwees naar zijn inleidende woorden, haar zwijgplicht op in het huidige stadium aanvaardbare gronden niet volhouden. Sprekers advies is dus dat zij het eventueel in haar gestelde vertrouwen het beste verdedigt, als zij zich tegenover de rechter en politie consequent op de achtergrond houdt.

5. Tegenover onderzoekingsambtenaren zal zij volgens spr. nimmer iets uit moeten laten. Hij wenste de verhouding te zien geregeld als in een aan spr. bekende instelling, waarbij een soort gentleman's-agreement bestaat tussen de steun-administratie en de gezinszorg, inhoudende dat de eerste de laatste nimmer voor inlichtingen zal benaderen en dat de gezinsverzorgster of gezinshulp principieel zwijgt tegenover de onderzoekings-ambtenaar.

Er ontspon zich over deze punten, vooral over punt 3, een levendige discussie, waaruit naar voren kwam, dat de gezinsverzorgster zich hoeden moet voor het interpreteren van wat zij van buiten af in het gezin constateert, dat zij zich met het op eigen gezag en met goede bedoelingen waarschuwen van een dokter op zeer glad ijs begeeft en dat psychologische conclusies in deze sfeer voor leken meestal uit den boze zijn.

Mej. Dijkstra wees er o.a. nog op, hoe belangrijk het is, dat een maatschappelijk werkster als leidster van de gezinsverzorgsters, de behoefte aan uitspreken, die in punt 3 tot uiting komt, kan opvangen.

Rechtspositie en verzekeringen.

De heer Tijsterman lichtte het verzoek van de afdeling Haarlem, om dit punt op de agenda te plaatsen, toe met te verwijzen naar een offerte van de „Centrale” aan de afd. Haarlem voor een w.a.-verzekering, waarin werd gewezen op de noodzaak, naast de w.a. ook een contractuele aansprakelijkheidsverzekering af te sluiten. Dekking van het laatste is alleen in geval van grote spreiding van het risico mogelijk. Dit zouden we dus alleen landelijk kunnen verzorgen. Het blijkt, dat de Centrale beide risico's samen, mits voor minstens 50 verzorgsters, wil dekken voor een premie van f 3,— per gezinsverzorgster per jaar, met redelijke polisvoorwaarden en een aanvaard „eigen risico” voor contractuele aansprakelijkheid van f 25,— per geval (Het is bekend, dat andere organisaties dikwijls veel meer moeten betalen). Bij 100 verzekerden laat deze premie bovendien nog een korting toe.

Mevr. Bakker zei daarna, dat zij graag de andere gedeelten der rechtspositie, zoals invaliditeitspensioen e.d., wil doen bespreken.

De heer Drukker, die de behandeling van de rechtspositie op zich had genomen, kwam tot de volgende stellingen:

1. *Het salaris* worde gedifferentieerd naar diensttijd, leeftijd en bekwaamheid.
2. Het salaris van tegenwoordig is overal te laag, omdat het roepingsbesef nog in de salariëring wordt verdisconteerd, hetgeen typerend is voor onze samenleving. Een stenotypiste verdient vaak het dubbele!
3. Door een betere rechtspositie zal het beroep in aanzien stijgen en de animo om gezinsverzorgster te worden zal groter zijn.
4. Er moet een uniforme salarisregeling komen. De landelijke sectie moet de taak op zich nemen hiervoor te zorgen.
5. *Pensioenregeling*. Van het 25ste jaar af dient de gezinsverzorgster in een pensioenregeling te worden opgenomen. Zij zal niet meer dan 2% van het salaris in de premiekosten behoeven bij te dragen.
6. *Ongevallenverzekering*. Een verzekering voor uitkering bij overlijden zal niet nodig zijn. Een uitkering bij gehele of gedeeltelijke invaliditeit is gewenst. De premie bedraagt f 0,80 per f 1000,— uitkering. De „Centrale Algemene” geeft hierop 10% korting in geval van een collectieve verzekering.
7. *Ziektewet en ziekenfonds* zijn algemeen geregeld.
8. *De Wettelijke Aansprakelijkheid*. De regeling hiervoor kan aansluiten op hetgeen reeds door de heer Tijsterman naar voren is gebracht. De voorwaarden der „Centrale” zijn zeer gunstig voor de gezinsverzorgsters.
9. Het is wenselijk al deze verzekeringen reeds direct af te sluiten voor onze leidsters en gezinsverzorgsters, die in en min of meer vast dienstverband zijn opgenomen.
10. *Vacantie*. Een gezinsverzorgster heeft volgens spr. recht op minstens 14 dagen vakantie met één week vacantietoeslag per jaar.
11. Voor het gebruik van een fiets worde een fietsvergoeding gegeven ter dekking van afschrijving en reparatie.
12. Als morele factor in de rechtspositie moet de mogelijkheid van overleg tussen personeel, leidster en bestuur gewaarborgd zijn.

Gedurende de discussie, die hierop volgde kwam men tot de conclusie, dat een commissie dit onderwerp verder zal uitwerken.

De heren *Spoelstra* en *Versteeg* brachten de oude commissie uit 1952, die precies hetzelfde onderwerp zou behandelen, ter sprake, waarbij bleek, dat het uitblijven van resultaat uit deze commissie een gevolg was van het feit, dat de S.H.H.D., waarmee toen onderhandeld werd, de organisatie van de gezinsverzorgsters heeft overgeheveld naar de A.B.V.A. Het heeft dus zeker niet aan onze commissieleden gelegen, dat geen definitief resultaat werd bereikt. Er waren al concrete plannen gereed, waarop wij nu kunnen voortbouwen, terwijl wij tevens, nu de nieuwe subsidieregeling bekend is, contact met de A.B.V.A. kunnen opnemen, die naar wij hopen, voor dit contact thans gereed is. Een salaris, dat zonder reserve tot f 1800,— subsidiabel is, is enerzijds een redelijk uitgangspunt, anderzijds moeten we bedenken, dat bij de meeste organisaties de nog moeilijk financierbare gezinshulp tot voorzichtigheid in deze noopt. Algemeen was men van mening, dat de commissie in twee groepen moest werken, nl. één voor de salarissen en één voor de verzekeringen, of tenminste tot een taakverdeling moest komen. Het probleem van medezeggenschap moet eveneens onder de loupe worden genomen, terwijl zo nodig een verzekeringsdeskundige om advies gevraagd moet worden.

De vergadering ging accoord met de stelling dat we in ons volgende congres in het voorjaar, tot een concreet rechtspositievoorstel zullen moeten komen, dat aanvaardbaar is voor de vakvereniging als basis voor een C.A.O. De nieuwe commissie zal bestaan uit de heren v. Altena, Tijsterman, Drukker, en Krouwel en de dames v. d. Wees en Roes.

Desgevraagd wilde de heer Versteeg zijn deelneming nog even in beraad houden.

Om half elf sloot de voorzitter de zitting, die verdaagd werd tot Zondagochtend, half tien.

Na de opening om half tien en na een door velen gevraagde uiteenzetting van *meij. Dijkstra* over doel, werkwijze en taak van de Centrale Raad voor de Gezinsverzorging, kwam het volgende agendapunt aan de orde:

Een eigen opleiding van Humanitas.

De afdeling Nijmegen vroeg de mening van het sectiebestuur over dit onderwerp.

Bij de behandeling bleek allereerst, dat een eigen instituut niet essentieel is voor het voortbestaan van ons gezinsverzorgingswerk, zoals dat ten aanzien van de verhouding tussen Kinderhuis en de voogdij-werkzaamheden *wel* het geval is. (Zonder „Ellinchem” geen voogdijwerkzaamheden).

Er zijn grote voordelen aan een eigen opleiding verbonden. Enkele daarvan zijn: de vorming van de meisjes in eigen kring zonder de dogmatiek die niet in onze levensbeschouwing past en de grotere aantrekkingskracht dezer opleiding op meisjes uit onze kring, als wij een eigen internaat zouden hebben.

De volkshogeschool te Bakkeveen, waar tot nu toe veel van onze meisjes zijn opgeleid, heeft voor ons voordelen en bezwaren. Toen deze ter sprake kwamen ontstond een levendige discussie, want, naast de voordelen, zoals het opnemen der meisjes in het gehele volkshogeschoolwerk en de winst, die sommige stadsmeisjes weten te halen uit de plattelandspraktijk, bleken juist op deze vergadering enige zeer recente bezwaren, die het nodig maken, dat de opleidingsproblemen op korte termijn nader onder het oog moeten worden gezien. Naast de eerbied die onze meisjes voor andersdenkenden moet worden bijgebracht, mag anderzijds nimmer sprake zijn van belemmering of zelfs ongewenste inmenging in de ontplooiing op het eigen levensbeschouwelijke terrein. Op deze bijeenkomst nu, bleek duidelijk dat juist dit onderwerp door onze sectie met aandacht zal moeten worden behandeld.

Een van de factoren waarvan het directe streven naar een eigen opleiding afhankelijk zal worden gesteld zal de wijze zijn waarop de buitenkerkelijke meisjes op algemene opleidingen in geestelijke zin tot hun recht kunnen komen.

Misschien is voorts een regionale concentratie mogelijk.

Na een uitvoerige discussie werd besloten, dat contact zal worden opgenomen met algemene organisaties, terwijl het sectiebestuur speciale aandacht aan dit onderwerp zal wijden.

Het Insigne.

Nauw verbonden met de opleidingskwestie is het insigne.

Na de opleiding geven de kerkelijke opleidingen een insigne uit.

De afdeling Delft verzocht het sectiebestuur te onderzoeken, of Humanitas het dragen van een eigen insigne kan instellen.

Ter vergadering bleek, dat de kosten van een verzilverd insigne van f2,— tot f3,— en van een zilveren van f4,— tot f5,— zullen bedragen, bij een afname van ongeveer vijftig stuks.

Op de vraag of een algemeen Nederlands insigne mogelijk zou kunnen worden geacht, zoals dit voor het verpleegsterscorps geldt, kwam men tot de conclusie, dat slechts een parallel te trekken is met het verpleegstersdiploma, voor zover het de mogelijkheid van een staatsdiploma betreft voor gezinsverzorgsters. De kerkelijke insignes hebben reeds een zó belangrijke plaats ingenomen, dat het niet denkbaar is, dat zij zullen worden vervangen door een algemeen insigne.

De Centrale Raad heeft destijds een insigne laten ontwerpen, waarvoor zeer weinig belangstelling was. Het plan om een verzamel-insigne met schakelrand voor alle opleidingen te ontwerpen, is als onuitvoerbaar opgegeven. Gezien het feit, dat op een algemeen insigne niet moet worden gerekend, werd besloten een eigen insigne voor Humanitas te doen ontwerpen. Ten aanzien van de uitreiking was men van mening, dat, zolang de opleiding op de tegenwoordige wijze plaats vindt, deze het beste bij het in dienst treden bij Humanitas kan geschieden.

Een eigen orgaan.

Afdeling *Haarlem* wenste een betere methode van onderling contact. Niet in een apart hoekje in van Mens tot Mens. De heer Tijsterman gaf toe dat dit zeer moeilijk uitvoerbaar

zou zijn, maar wenste, naar het voorbeeld der confessionele gezinsverzorgingsorganisaties, een middel van contact en vooral... praktische instructie.

De lezing van mej. v. Keulen heeft, aldus mevr. v. Oostrum, laten zien, dat zich van tijd tot tijd feiten voordoen, die in ruime kring bekend moeten worden gemaakt. Laten wij hierin voorzien.

Bij de discussie over de methode van publicatie kwam naar voren, dat in „Humanitas” vier bladzijden voor de sectie kunnen worden gereserveerd, maar dan moet dit tijdschrift volgens enige sprekers ook regelmatig verschijnen dan tot dusverre. Interne mededelingen van het sectiebestuur kunnen per stencil worden vermenigvuldigd en aan de afdelingen toegezonden. De meeste deelnemers drongen aan op deze voorlopige oplossing. Het sectiebestuur verklaarde zich hiermede geheel accoord. Mej. Dijkstra drong bij de afdelingen aan op toezending van al het nieuws, als dat er is. Het blijkt nl., zei zij, dat, zodra men de afdelingsleden spreekt, (en ook nu weer), dat er vaak veel en wetenswaardig nieuws is in de afdelingen, soms weliswaar in de sfeer van een ingezonden stuk, maar... nieuws. Toch wordt voor onze beide organen zeer weinig nieuws doorgezonden door de afdelingen.

Statistiek en administratie.

De heer Van Altena vertelde, dat hij tot zijn spijt de cijfers en dus de kengetallen over het jaar 1952 nog niet in zijn bezit had. Deze zouden voor deze bijeenkomst zeer leerzaam zijn geweest.

De kern van de administratie is, volgens spr., de verantwoording aan ons zelf, aan het bestuur en aan derden (subsidie) en zij wordt gesplitst in financiële administratie en de overige administratie. De tweede valt wel mee, voor de eerste neme men steeds een man met boekhoudkennis. De heer Van Altena gaf hierna een duidelijk beeld hoe in Groningen de eigen formulieren zijn ingedeeld en aan de inwendige controle worden dienstbaar gemaakt. Men verkrijgt door een goede indeling op gemakkelijke wijze de volgende gegevens op één blad: volgnummer cliënt — adres — reden voor de hulpverlening — verklaring huisarts — datum — samenstelling gezin — beroep — naam werkgever — netto inkomsten per week incl. kinderbijslag — event. kerkgenootschap — inlichtingen of reeds hulp van anderen genoten is en een verklaring dat de gegevens door Humanitas bij derden mogen worden getoetst. Tot slot vermeldt het formulier de bijdrage en het slot-fiat.

Zeer nuttig is het betrekken van gegevens op vaste begrippen, voornamelijk de *verzorgingsdag*. Men lere het percentage, dat retributies van de inkomsten vormen, kennen, dat van giften van begunstigers en de gemiddelde gezinsgrootte.

Volgens anderen in de vergadering moet de cijferverwerking *uniform* zijn, dan pas levert zij nut op voor ons allen. Van iedere afdeling moeten wij ieder jaar, om enkele voorbeelden te noemen het aantal verzorgingsdagen, het aantal verzorgingsdagen per geval, het gemiddelde aantal verzorgingsdagen per geval, een analyse der afwijkingen en uitzonderingen, de verhouding van de retributie tot de kostprijs (per verz. dag) enz. enz. kennen.

De rondvraag leverde tot slot nog het volgende op:

1. een verzoek om een uittreksel van het heden besprokene;
2. een verzoek om suggesties van afdelingen aan de commissie voor de rechtspositie;
3. het plan om de gedragslijn inzake hulp aan chronische of bijna-chronische gevallen, zonder schade voor de acute-zorg-gevallen, te bespreken op het volgende congres;
4. de overweging, in de toekomst, ten gunste van het vergaderingsrendement, als de onderwerpen zich er toe lenen, groepsdiscussies toe te passen;
5. de wijze van samenstelling en vorming van het sectiebestuur op de agenda van de volgende Sectie- en C.B.-vergadering te plaatsen.

Gekomen aan het einde van deze welbestede dagen sloot de voorzitter de vergadering met een krachtige opwekking aan alle aanwezigen de komende ledenwinactie, die ook van belang is voor onze sectie, te steunen.

„Humanitas heeft een breder draagvlak nodig.”

„Potentieel is dat draagvlak in Nederland aanwezig.”

„Wint dus allen enige leden!”

Mej. Dijkstra dankte allen voor de medewerking en belangstelling, wenste hun, die niet met de excursie naar „Ellinchem” mee zouden gaan, een goede reis en sloot om 12 uur de vergadering.

H. VAN SCHAAIK.

VRIJWILLIGE VERZEKERING GEZINSVERZORGING

Twee onderlinge ziekenfondsen te Amsterdam, nl. „Ziekenzorg” en het „Amsterdams Onderling Ziekenfonds” overwegen om binnenkort een nieuwe vorm van verzekering te introduceren, nl. de verzekering voor gezinsverzorging. Naar wij vernemen, verkeren besprekingen hierover, die met de gemeente Amsterdam en met de uitvoeringsorganisaties van de gezinsverzorging worden gevoerd, in een vergevorderd stadium. Uiteraard zou dit een verzekering op een geheel vrijwillige basis moeten zijn, te vergelijken met de zgn. „aanvullende verzekering” van de ziekenfondsen voor ziekenhuisverpleging na de 42ste dag.

In tegenstelling met de gewone ziekenfondsverzekering zouden de verstrekingen van de gezinsverzorgingsverzekering niet in nature maar in geld worden gegeven. Betaling van een bescheiden weekpremie zou recht geven op een uitkering bij ziekte van de huisvrouw, indien de behandelende geneesheer het nodig oordeelt dat deze haar taak enige tijd neerlegt en aan een ander overdraagt. De verzekering zou dus alleen

gezinsverzorging verschaffen op medische, niet op sociale indicatie. Deze laatste zou geheel in de sfeer van het maatschappelijk werk moeten blijven. De practijk is thans reeds zo, dat in 90 pct van de gevallen „medische indicatie” de hulp van een gezinsverzorgster nodig maakt.

„Ziekenzorg” en A.O.Z. hebben zich al geruime tijd voor deze vorm van verzekering geïnteresseerd. Naar de mening van de besturen is deze gemakkelijk met de ziekenfondsverzekering, die immers meer dan 70 pct van de bevolking omvat, te combineren, omdat in het overgrote deel van de gevallen een gezinsverzorgster op medische indicatie wordt verstrekt.

Een van de redenen, waarom de beide Amsterdamse onderlinge fondsen deze nieuwe vorm van verzekering willen introduceren is, dat zij, als ziekenfondsorganisaties, reeds de beschikking hebben over een incasso-apparaat, zodat de administratieve kosten tot een minimum kunnen worden beperkt.

(Het Parool, 15 September 1953)

DE ALGEMENE EMIGRATIE-CENTRALE

Help ons aan adressen

Zoals men weet, wordt er door de Emigratie Commissie van het Humanistisch Centrum „Mens en Wereld” steeds intensiever aan de arbeid voor de emigrerende Nederlanders deelgenomen. In het verband van de Algemene Emigratie Centrale (voorzitter M. A. Reinalda te Utrecht) wordt nu in een vijftien-tal plaatsen door humanisten deelgenomen aan het voorlichtingswerk van de emigrant. Natuurlijk staan we hierbij nog aan het begin en zal er nog heel wat moeten worden gepleoeterd voordat we all-round voorlichters op het zo brede terrein van de emigratie hebben, maar.... het is een zeldzaam boeiend terrein van werk! Vrijwel iedereen die er zich mee gaat bezighouden wordt er door gepakt en gaat zich inspannen voor de medeburger en diens gezin, die de grote stap aan het overwegen zijn.

Er is echter nog een groot en in dit werk uiterst belangrijk gebied, waar we de allereerste stappen nog maar ternauwernood gezet hebben. Dat is het vinden van contactpunten voor de buitenkerkelijken *in de immigratielanden zelf*. Het zou vanzelfsprekend een grote steun betekenen, wanneer we aan de vertrekkende emigrant één

of meer adressen konden meegeven, waar hij daarginds zou kunnen aankloppen. Om steun en raad te vinden, of misschien alleen maar voor een praatje en wat gezelligheid — vaak zo'n enorm belangrijk ding in de eerste moeilijke gewenningsperiode.

We moeten zien dat we langzaam aan een netwerk van vertrouwde contactpunten opbouwen in de immigratielanden, zodat niet langer de niet-kerkelijk aangesloten emigrant het allemaal maar zelf moet uitzoeken, terwijl de anderen een gereede ontvangst vinden.

Natuurlijk is dat een grote opdracht. Daarom zouden we onze lezers willen vragen eens na te gaan *welke adressen van geëmigreerde geestverwanten en vrienden zij ons zouden kunnen geven*.

De emigratiecommissie kan dan met hen in correspondentie treden en trachten uit deze adressen een aantal vaste contactpunten te vinden.

Men wordt verzocht de adressen op te geven aan mevrouw H. A. Polak-Schwarz, Oranje Nassaulaan 50, Amsterdam-Z.

Wij hopen over een tijdje te kunnen melden dat ons verzoek een goed resultaat heeft opgeleverd!

DE EMIGRATIE-COMMISSIE

Scholingsbijschikking gerepatriceerdzorg

Op 15, 16 en 17 September 1953 had een scholingsbijschikking plaats, waarin de moeilijkheden uit de praktijk door mejuffrouw Kloeveborn, mevrouw Hoogkamer en de heer Weymar, met de 3 nieuwe maatschappelijk werkers voor de gerepatriceerden in Rotterdam, Den Haag en Gelderland en Overijssel werden besproken. De heer Weymar begon met de nadruk te leggen op de benadering van de cliënten. Dit moet met de uiterste beleefdheid en de grootste rust gebeuren. Na even over de politieke achtergrond gesproken te hebben, kwamen het meubelvoorschot, en alle andere voor oorlogsslachtoffers geldende sociale voorzieningen ter sprake. Toetreden tot ziekenfonds, sluiten van verzekeringen en alle instanties, tot welke de gerepatriceerde in nood zijn toevlucht zou kunnen nemen, werden uitvoerig onder de loupe genomen.

De tweede avond werd de werkgelegenheid besproken. Dit gaf in de praktijk nog wel grote moeilijkheden. De herscholingscursussen worden niet veel bezocht, vooral ook omdat een zekere tegenzin om handenarbeid te verrichten wordt geconstateerd. De meningen waren verdeeld over de resultaten; in Zeeland is men er wel het gunstigst aan toe, omdat de medewerking van de betrokkenen hier groter is.

Enkele curieuze gevallen uit de praktijk werden tot lering ten voorbeeld gesteld, om een indruk te geven van de samenwerking met andere organisaties. Het bleek, dat dit erg afhangt van de persoon met wie men te doen heeft. In veel plaatsen is de samenwerking met confessionele organisaties goed; in andere plaatsen loopt dit wat stroef. Men waarschuwde voor nieuwe groepsvorming, die de „assimilatie” zeer tegenwerkt.

De derde en laatste avond vertelde mejuffrouw Cox, een pas uit Indonesië teruggekomen maatschappelijk werker, van haar ervaringen aldaar.

Zij begon met een beeld te geven van de historisch-sociologische situatie van de Indische Nederlanders en de met deze tussenpositie in verband staande karaktertrekken en strevingen van deze groep. Zij waarschuwde echter een algemeen beeld niet te kunnen geven, omdat mede door de verschillende afstamming de meest uiteenlopende karakters aangetroffen worden. Over het algemeen kunnen de intellectuelen van deze groep zich in Indo-

nesië het beste handhaven; de paupers gaan op in de kampong, voor hen was repatriëring geen wens, in tegenstelling tot de lagere middenstand, de lagere ambtenaar. Voor de „trekkers” bleef Nederland het beloofde land, de blijvers konden het Indonesische staatsburgerschap aannemen en opgenomen worden in de Indonesische maatschappij, of de banden met de geboortegrond verbreken en naar een hen onbekend Nederland trekken.

De keuze tussen deze beide mogelijkheden werd voor de groep van de kleine middenstanders uiterst moeilijk.

De soevereiniteitsoverdracht bracht niet veel verandering in hun sociale positie; hoewel vele Nederlanders genoodzaakt werden weg te gaan, bleef de topleiding der bedrijven veelal Nederlands, zodat alleen de lagere kantoorbanen voor hen beschikbaar kwamen.

De soevereiniteitsoverdracht bracht grote wijzigingen in het onderwijs, waar de Indonesische taal werd ingevoerd; vooral voor de kleine particulieren kwamen hier weer moeilijkheden: naar verhouding te hoge schoolgelden of taalmoeilijkheden. Nederland werd ten slotte als enige uitkomst gezien, zelfs ondanks de niet altijd gunstige berichten. De voorlichting over repatriëring is heel slecht, zodat iedereen met de hoogste verwachtingen naar Nederland kwam, waar men op ruwe wijze met de werkelijkheid in aanraking kwam.

De bereidheid om zich hier in de Nederlandse maatschappij te laten opnemen of opgenomen te worden, hangt veelal af van het gebied, waarin men terecht komt en vooral ook van de kinderen; deze gaan over het algemeen gauw op in de Nederlandse kindergemeenschap. De slechte woon- en werkgelegenheid maakt, dat men zich vaak diep teleurgesteld voelt. Maar de sterken onder hen passen zich langzaam aan en begrijpen, dat handenarbeid in Nederland geen schande is. In de grotere steden is de opnemings door de bevolking moeilijker, wat enige groepsvorming tengevolge heeft. Verspreiding is dan eerste vereiste.

Na een agenda opgesteld te hebben voor de volgende, in October a.s. te houden avond, dankte mejuffrouw Kloeveborn mejuffrouw Cox voor de zeer wetenswaardige inleiding, die zij gehouden had, en werd deze leerzame besprekingenreeks gesloten.

M. H. SCHAPER

In het kader van de actie voor de Nationale reclasseringsdag, die op Zaterdag 3 October, dus omstreeks het verschijnen van dit orgaan plaats heeft, plaatsen wij hieronder het ons door het Nationaal Bureau voor de Reclassering toegezonden artikel.

Als ik uw vader maar gehad had...

„Het is nu al de zesde keer, dat ik je hier zie, Breedveld”, zei de rechter, terwijl hij de vingertoppen van z'n goed verzorgde handen tegen elkaar hield en over dat schuine dakje de verdachte in het beruchte bankje streng aankeek. „Ben je dan nooit van plan je leven eens te beteren?” 't Is jaren geleden, maar 'k zie de man er nog gaan en weer hoor ik de merkwaardigste opmerking, die ik een verdachte ooit heb horen maken: „Als ik uw vader maar gehad had, edelachtbare...”

Er klonk een bitter verwijt in dit woord, een aanklacht tegen het milieu waarin de man gegroeid was, iets van afgunst ook omdat hij wel vermoeden kon in welke omgeving de rechter z'n jonge jaren had doorgebracht. Ik heb me later nog dikwijls afgevraagd wie er achter die groene tafel gezeten zou hebben en wie er voor gestaan, wanneer de ooievaar eens een vergissing had gemaakt door baby Breedveld in de wieg van de rechter te brengen en omgekeerd. Zou dan de man in die statige zwarte toga met z'n witte gesteven bef misschien Breedveld geheten hebben en zouden die fijne handen van de rechter dan niet de ruwe knuisten geweest zijn van de man, die nu voor de zesde keer terecht stond? „Als ik uw vader maar gehad had...”

Natuurlijk, niet iedere misdaad kan verklaard en goedgepraat worden door te zeggen, dat de verdachte in een slecht milieu is opgegroeid. Er zullen ook verdachten komen uit gezinnen, die rechters plegen voort te brengen, evenals er rechters zullen zijn, die in het grauw der achterbuurten hun jongenskiel gesleten hebben. Maar ontegenzeglijk is waar, dat het milieu een grote rol speelt en dat geen misdaad veroordeeld mag worden zonder dat men de achtergronden kent, waartoe zeker ook gezin en opvoeding behoren.

Wie dit bedenkt, zal minder hard tegenover de medemens staan, die eens verder ging dan de wet hem toestond en daarvoor heeft moeten boeten, eerst in de gevangenis, later weer in de vrije wereld. Een vrije wereld overigens, die een vijandige wereld geworden was, waarin men hem eigenlijk geen plaats meer toekende. „Hij heeft gezeten”, zeggen ze dan. Men vergeet er bij, dat de rechter een vrijheidsstraf van zoveel maanden of jaren heeft uitgesproken zonder de bepaling, dat de veroordeelde zijn verdere leven als een getekende moet slijten. „Hij heeft gezeten” betekent in vele gevallen een einde aan jarenlange vriendschap, een rem om lid te worden van de kaartclub, een beleefd briefje dat er reeds in de vacature is voorzien. De vrijheid blijkt een nog minder draagbare kwelling te zijn dan de gevangenis... Hij heeft gezeten.

De ontslagen veroordeelde door deze moeilijkheden heen te helpen is een der vele taken, die de reclasseringsinstellingen zich ten doel gesteld hebben. In vele gevallen is het reclasseringswerk al begonnen voordat de veroordeelde in vrijheid gesteld wordt. In zijn cel heeft hij dan reeds bezoek gehad van een reclasseerder,

die rustig praat over hetgeen er straks — terug in de maatschappij — moet gebeuren. In sommige gevallen zal de gezinsverhouding hersteld moeten worden, zal de man weer werk moeten hebben, enz. Bij dit alles bemiddelt de reclassering.

Maar er is meer. We schreven hierboven reeds over het milieu. Om de rechter zo goed mogelijk in te lichten, stellen de reclasseringsinstellingen voorlichtings-rapporten samen over de persoon en levensomstandigheden van de verdachte om daarmee antwoord te geven op de moeilijke vraag hoe hij of zij tot deze daad gekomen is. Uitermate belangrijk voor het bepalen van de strafmaat. Bovendien geeft het rapport aan hoe de verdachte — indien mogelijk — het beste weer op de rechte weg geholpen kan worden.

Niet zelden heeft zo'n rapport tot gevolg, dat de rechter besluit tot een voorwaardelijke straf en ondertoezichtstelling van een reclasseringsinstelling. Het kan ook gebeuren, dat een gevangene voorwaardelijk in vrijheid gesteld wordt, eveneens onder toezicht van de reclassering. In beide gevallen zijn er vrijwilligers, die zich namens de betrokken instellingen belasten met het toezicht.

De reclasseringsinstellingen doen nog meer. Een aantal exploiteert tehuizen waarin voorwaardelijk veroordeelden en voorwaardelijk in vrijheid gestelden enige tijd worden opgenomen, wanneer niet volstaan kan worden met toezicht in het vrije leven. Zij verzorgen recreatie en lectuurvoorziening in de gevangenissen, zorgen op feestdagen voor een kleine tractatie, enz.

Het is ondoenlijk het hele veelomvattende werk van de reclassering in enkele regels ten voeten uit te tekenen. Het bovenstaande zij echter voldoende om aan te tonen, dat dit werk van uitermate groot belang is, niet alleen voor de betrokkenen maar voor de gehele maatschappij, die er zeer bij gebaat is, dat de veroordeelden weer als nuttige mensen in het openbare leven terugkeren. Maatschappelijk werk van de eerste orde! Nu ligt de vraag voor de hand waarom de overheid zelf dit werk niet doet en waarom het steunen moet op particulier initiatief. Bij nadere beschouwing echter zal men tot het inzicht komen, dat reclassering in de eerste plaats een werk van naastenliefde is, een bewogen zijn met het lot van de medemens, die gestruikeld is en weer moet opstaan om verder te kunnen. Naastenliefde die recht uit het hart moet komen, spontaan en welgemeend. Kan een ambtelijke instantie, hoe ijverig ook, dit werk ooit doen als de vrijwilligers van de verschillende reclasseringsinstellingen, gedifferentieerd naar de levens- en wereldbeschouwingen?

Hier ligt werk voor het particuliere initiatief, werk dat door het gehele volk van ganser harte gesteund moet worden. Niet iedereen kan reclasseringswerk doen, wel kan iedereen het werk mogelijk maken. Want ook dit werk kost geld, veel geld. Daarom organiseert het Nationaal Bureau voor Reclassering — het uitvoerende orgaan van de Vereniging van Reclasseringsinstellingen, waarin reclasseringsinstellingen van alle gezindten samenwerken — ieder jaar een Nationale Reclasseringdag met een geldinzameling voor dit doel. Dit jaar op Zaterdag 3 October.

Binnenkort zal er weer een rammelende collectebus onder uw neus gestopt worden. Dan kunt u natuurlijk doorlopen en de portemonnaie stijf dichthouden, waarmee u zeggen wilt zich niet te interesseren voor het lot van hen, die van het rechte pad zijn afgedwaald, omdat zij dan maar beter hadden moeten oppassen en op de rechte weg hadden moeten blijven zoals u. Maar: wie sta, zie toe dat hij niet valle!

U kunt dan ook wel even stilstaan en denken aan de verdachte, die zeggen moest „Als ik uw vader maar gehad had.” Dan is uw portemonnaie reeds open, dan glijdt er in de bus reeds datgene wat ieder weldenkend mens gaarne missen wil ten bate van hen, die eens gestruikeld zijn en opzien naar de helpende hand: het reclasseringswerk. Ons reclasseringswerk. Uw reclasseringswerk!

NIC. SCHRAMA.

ALLE

formulieren voor de
administratie van
instellingen welke zich
belasten met

GEZINS- VERZORGING

worden geleverd door

Vermande Zonen

Uitgevers - IJmuiden

• Telefoon (K 2550) 5235-4163

Op verzoek stellen wij gaarne proefstellen
beschikbaar.

GEMEENTE 's-GRAVENHAGE

Burgemeester en Wethouders
van 's-Gravenhage roepen solli-
citanten op voor de betrekking
van

DIRECTEUR

van de Gemeentelijke Dienst voor
Sociale Belangen

De Dienst heeft tot taak de sociale zorg
voor de hulpbehoevenden. In dit verband
heeft de Dienst het beheer over vijf verzor-
gingshuizen en een werkplaats voor blinden
(en andere minder-validen). De werklozen-
zorg is niet aan de Dienst opgedragen.

De te benoemen functionaris zal door
kennis, oorspronkelijkheid, inzicht, organi-
satietaalent en ervaring de zich voltrekkende
vernieuwing van het maatschappelijk werk
moeten kunnen bevorderen.

Hij zal leiding moeten kunnen geven
aan een groot personeel (plm. 800 pers.).

Salaris van f 9902,68 tot f 11754,88 per
jaar. Aanstelling boven het minimumsalaris
is mogelijk. Verhoging von genoemde be-
dragen is in voorbereiding.

Uitvoerige sollicitaties met vermelding
van voornaam (-namen) en geboortedatum
en -plaats - op zegel - binnen drie weken
na verschijning van dit blad te richten aan
Burgemeester en Wethouders.

DE SOCIALE TAAK DER GEMEENTEN

door J. C. van Dam, directeur van de Gemeentelijke Dienst voor
Sociale Zaken te Amsterdam
Omvang 105 pagina's. Prijs f 2,50

Dit boekje legt de nadruk op de betekenis der nieuwere taken,
als onderdeel van een doelbewuste sociale vorming van ons volk,
waarbij naast de sociale gerechtigheid, als leidende beginselen
moeten gelden, naastenliefde, eerbiediging van de persoonlijkheid
en groei naar zinvolle vrijheid.

VERMANDE & ZONEN - UITGEVERS - IJMUIDEN